

Патријарх Порфирије: Нема спасења, мира, радости, лепоте и било чега што је ваљано и добро, а да није од Бога и да није Његов дар



Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 9. августа 2025. године у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Миријеву

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Браћо и сестре, нека је благословен данашњи дан. Нека је благословен празник који славимо и да смо сви ми благословени. Славимо Светог Пантелејмона, коме у част је овај храм изграђен и још се гради у његову славу. И слава њему, светитељу Божјем, и слава Богу за ово место на коме се окупљамо и сабирамо сви ми који верујемо у једног Господа Исуса Христа, који је Син Божји, и у Оца Његовог и у Духа Светог. Сабирамо се да бисмо стојећи пред лицем Божјим са Њим постали једно у светој тајни причешћа, али и међу собом постали једно тело и један организам. Сабирамо се да бисмо се молили Њему Господу нашем за спасење своје, за спасење својих ближњих, за спасење читавог света, да бисмо се молили за мир, како и велимо на самом почетку Литургије, за мир читавог света, па и за мир наш, за мир у нама и за мир међу нама. Јер знамо добро да нема спасења, да нема

мира, да нема радости, да нема лепоте, да нема било чега што је ваљано, што је добро, а да није од Бога и да није Његов дар. И, нажалост, најчешће тога нисмо свесни. Нажалост, често успех, достигнућа и резултате приписујемо себи, својој памети, својим вештинама, својим способностима, своме труду.

Наравно да у сваком добром резултату постоји и наше учешће, али то је наше учествовање у ономе што је дело Божје. Утолико је, и још већи благослов, толико смо још више благословени, што Господ прихвата наш труд и нашу жртву, што нас удостојава да будемо учесници Његовог дела, односно, онога што је Његово. И баш због тога што знамо да је све што је добро, што је врлина дар Божји и да од Њега долази, исто тако знамо да све што је Његово и што од њега долази јесте савршено. Он је апсолутно савршенство, изнад сваког замисливог нама савршенства и добра. Њему се ништа додати не може, као што Му се с друге стране не може ни одузети. Ми само можемо бити удостојени Његовом благодаћу и љубављу да нам се понешто одшкрине у нашем срцу и у нашој души, онда када идемо путем смирења и подвига до онога што је Божја истина. Ни Цркви Његовој се ништа не може ни додати, ни одузети.

Отуда су често погрешне представе – оне су, наравно, и злонамерне – које кажу да треба осавременити Јеванђеље, да Цркву треба осавременити, да реч Христову треба осавременити, као да њој било што недостаје, као да Јеванђељу Његовом било што недостаје, као да има нешто што у Цркви не постоји, а тиче се спасења и вечности. Или пак, да постоји нешто што је вишак, па то треба одстранити. Црква је вечна, јер је Господ, као глава њена, вечан и изнад времена и простора. Црква не постоји да би се прилагођавала сваком актуелном духу времена, него постоји да би дух времена преобразила, да би загрлила и прожела дух времена или свако време и све позвала у увела у преображај. И у том смислу не постоји нико ко може бити изнад Цркве или лево, или десно, или испод Цркве.

У свакој од тих варијанти, тај неко који себе поставља изнад Цркве, он као да је лево, или десно, или испод, али је свакако изван Цркве. Тај јој ништа не може ни додати, ни одузети. Али у свим временима су постојали они који су сматрали да Цркву треба ускладити са духом времена. То у пракси значи ускладити Цркву са својим калупом, сместити у своју меру Оно што је несместиво. Сместити у своју меру Оно што постоји да би сваког од нас појединачно и читав свет увело у тајну живота изнад времена и простора, у тајну вечности, у тајну нераскидиве заједнице са Богом.

За сваког човека, за сваког од нас, постоје само две љубави; две истинске, фундаменталне, темељне љубави из којих све остало извире и које све остало одређују и конституишу у нашем животу. Једна је љубав према Богу, а друга је љубав према себи. Ако се определимо да је претежнија и да је снажнија љубав према себи неголи према Богу, онда ћемо покушавати све да ускладимо са том својом љубављу, да све њој подредимо, да подредимо и самог Бога и светитеље Божје. Једном речју, да све подредимо својим слабостима. Јер светитељ, подвижник и врлински човек нам смета у нашој близини не зато што ми унапред и ни због чега имамо одбојност према њему, него зато што његово постојање и његово присуство у нашој близини сведочи какви смо ми. Појављују се и показују наше слабости, наше страсти, наша гордост, наша мржња, нетрпељивост, халапљивост, среброљубље, самољубље. Присуство светости и светитеља је непогрешиво огледало у којем не можемо себе сакрити од себе, макар успевали да сакријемо све друго. И, наравно, у присуству Христовом, у присуству Господа нашег, стојећи пред Његовом речју, пред Његовим Јеванђељем, кристално се јасно и прецизно разликује добро од зла. Ту не помажу никакве калкулације, манипулације и правдања.

Ако неко бира пут љубави према себи, а не према Христу, тај најчешће говори: Да, то пише тако, али то је ствар тумачења. Не, није ствар тумачења, него је ствар погружавања своје речи тајни Христовој, а погружавамо се онда када испуњавамо Његове заповести, Његову реч, реч Цркве, када се распињемо свугде и на сваком месту, одричући се себе, своје мисли, својих речи, свог става, своје врлине и своје умишљене светости знајући да су то све трице и кучине према оном што нам Господ припрема у Царству Божјем. Нема калкулација и вербалних акробација. Постоји само смирени подвиг у молитви, у покајању, у милосрђу, у спремности да ближњег чиним већим од себе, чашћу и свим осталим.

Дакле, ево Господ каже: Свет ће вас мрзети (Мк 13,13). Мрзеће и одбациваће

нас. И то што си више хришћанин, што више живиш у подвигу, што више држиш до значаја врлине, добра и лепоте Јеванђеља бићеш више сметња онима који то неће. Чак и ако се декларативно опредељују за Христа и за Цркву, у својој суштини и у срцу они би да ускладе и да скроје Христа, Јеванђеље и Цркву по себи и својој палој острашћеној, грешној, гордољубивој, самољубивој и лажељубивој слици и прилици. Што си више у Христу, што се више да трудиш да испуњаваш заповести и Његову реч, што си више у Цркви, више ћеш бити сметња онима који то не желе, а знајте да увек важи реч Господа нашег о малом стаду: Не бој се мало стадо! (Лк 12.32). Увек је Црква мало стадо. Јер Црква није тек једна од институција било ког народа, па и нашег, па да онај који се национално осећа да припада свом народу сматра самим тим да припада и Цркви Православној и да је то његова Црква. Хвала Богу, Господ све људе грли и свакоме даје његов начин и пут да постане део тог малог стада, али Црква није само једна од карактеристика било ког, па и нашег народа. Црква је изнад и изван сваке институције и не постоји ништа што се са њом може мерити. Зато је Црква света Литургија. Зато је Црква сабирање на светој Литургији. То је наш печат, наша лична карта, наше име и презиме, пуно име. И што смо више такви утолико ћемо више бити сметња онима којима је Христос сметња, јер показују ко су и шта су. Да није дошао, како сам вели, не би греха имали (Јн 15, 22). То значи да се не би знало шта је добро, а шта је зло, него би свако могао да проглашава за себе и за своју скупину шта је то вредно и добро, а шта је супротно томе.

Зато, браћо и сестре, ми знамо да крст носити нама је суђено, али крст је сила, снага, знамење и победа, крст је тајна и пут који већ сада и овде јесте победа, а води нас у истинску и праву победу, у тајну и реалност Царства Божјег без којег би све било без смисла. Живот би био највећа обмана, илузија, иронија и цинизам за сваког од нас, ако би имао свој почетак, а у смрти, у биолошком нестанку – апсолутни крај. Ми знамо да то није тако и зато се радујемо. Како и каже песник: Србин је Христов, радује се смрти, јер у васкрсењу види победу. Радује се да буде у име Христово означаван, одбациван и клеветан, јер зна да све то пре Њега Господ јесте за нас и ради нас прошао са великим разлогом, а то је да би победио зло, победио смрт и дао нам живот вечни. Њему нека је слава и хвала у векове векова, амин.